

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอนาคตอันใกล้จะเกิดสังคมยุคใหม่ที่เรียกว่า “สังคมความรู้ (knowledge society)” เป็นสังคมที่ใช้ความรู้เป็นฐานทางด้านเศรษฐกิจเพื่อสร้างความมั่งคั่งให้กับประเทศ กลุ่มผู้นำทางสังคมคือผู้ที่มีความรู้เฉพาะด้านในการผลิตและนวัตกรรม ดังกับคำกล่าวที่ว่า “ความรู้คืออำนาจ” สังคมใดครอบครองความรู้หรือข้อมูลข่าวสารที่ครบถ้วนสมบูรณ์ที่สุดก็คือผู้ที่มีอำนาจในการต่อรองและเป็นผู้ครอบครองโอกาสแห่งความสำเร็จไว้ในมือนักเศรษฐศาสตร์คาดการณ์ว่าสังคมยุคใหม่จะเกิดขึ้นประมาณปี ค.ศ. 2010 หรือ 2020 ซึ่งถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมครั้งยิ่งใหญ่ในรอบหนึ่งร้อยปีหลังยุคทุนนิยม (Drucker, 1993 cited in Cokerham, 1995) ดังนั้นการเตรียมคนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสังคมดังกล่าว ต้องมุ่งพัฒนาให้คนมีความสามารถในการคิดเป็นแก้ปัญหาเป็นและนำความรู้มาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต

จากสภาพกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกที่รวดเร็วและแตกต่างจากเดิมโดยสิ้นเชิงดังกล่าวนี้อาจมีผลทำให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต่างก็ให้ความสนใจที่จะพัฒนาประชาชนของประเทศ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 (Drucker, 1988 ; NCSS, 1989) ซึ่งคุณลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของคนในสังคมยุคใหม่คือความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและได้กลายเป็นประเด็นที่มีผลต่อนโยบายทางการศึกษาของแต่ละประเทศ ดังจะเห็นได้จากการประชุมระดับโลกเรื่อง “อุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 วิสัยทัศน์และการปฏิบัติ” ที่ประชุมได้เรียกร้องให้นานาประเทศจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (กองวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2543) แม้แต่ประเทศมหาอำนาจโลกอย่างอเมริกาก็มุ่งที่จะพัฒนาพลเมืองให้มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (National Postsecondary Education Cooperative Student Outcomes Pilot – Cognitive Working Group [NPEC], 1998)

ประเทศไทยได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศที่มุ่งให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้คนไทยทุกคนสามารถคิดเป็นทำเป็น มีเหตุผล มีความริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (2544) ซึ่งก็สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย ฉบับ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 4 และมาตราที่ 24 (ราชกิจจานุเบกษา, 2542) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้สามารถฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาตลอดจนฝึกให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้คิดเป็นทำเป็นและใฝ่รู้อยู่ตลอดเวลา ซึ่งจำเป็นต้องใช้ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะพื้นฐานทั้งสิ้น

การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นวิธีการคิดอีกมิติหนึ่ง ที่ช่วยพัฒนาคนในสังคมให้คิดเป็น นอกจากนี้ยังเป็นความคิดพื้นฐานสำหรับการคิดในมิติอื่น ๆ ต่อไป ไม่ว่าจะเป็นการคิดเชิงกลยุทธ์ การคิดเชิงเปรียบเทียบ การคิดเชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น การคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตประจำวันของคนเราที่อาศัยอยู่ในสังคมที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารเพราะจะช่วยให้เรารู้ข้อเท็จจริง รู้เหตุผลเบื้องหลังของสิ่งที่เกิดขึ้น เข้าใจความเป็นมาของเหตุการณ์ต่างๆ ทำให้ได้ข้อเท็จจริงที่เป็นฐานความรู้ในการนำไปใช้ในการตัดสินใจ

แก้ปัญหาซึ่งเป็นการประเมินและการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ในทางตรงกันข้ามการไม่สามารถหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลให้กับเรื่องง่าย ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันนับเป็นปัญหาอันร้ายแรงเพราะเป็นสิ่งที่บ่งบอกว่าคนในสังคมดำเนินชีวิตไปตามอารมณ์ความรู้สึกหรือความเคยชินมากกว่าการดำเนินชีวิตอย่างมีเหตุผล (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546)

จากการเฝ้ามองสังคมไทยในทัศนะของนักวิชาการปรากฏว่า คนในสังคมจำนวนไม่น้อยสรุปประเด็นเรื่องต่าง ๆ ผิดไปจากความเป็นจริง สร้างข้อสรุปที่สับสนและไม่สมเหตุผลซึ่งแสดงให้เห็นว่าคนในสังคมไม่ได้รับการฝึกฝนในการจับประเด็นหาความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับเป็นเหตุให้เกิดการใช้เหตุผลผิด ไม่สามารถตีความวินิจฉัยเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลถูกต้องครบถ้วนตามที่ควรเป็น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546) เหตุการณ์ดังกล่าวมีแนวโน้มจะเป็นไปในทางลบมากยิ่งขึ้น เนื่องจากสังคมปัจจุบันเป็นยุคที่ท่วมท้นไปด้วยข้อมูลข่าวสารจนบางครั้งก็เกิดความสับสน ซึ่งคนในสังคมจึงต้องมีวิจารณญาณในการรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ มิฉะนั้น แล้วจะตกเป็นเหยื่อของสื่ออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ข้อมูลข่าวสารจะเป็นความรู้ก็ต่อเมื่อมีการตีความ แปลความหมาย และจำแนกแยกแยะเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง การมีข้อมูลมาก ๆ ทำให้เกิดสารสนเทศและนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้และก่อให้เกิดปัญหาในที่สุด (ทักษิณ ชินวัตร, 2547) ดังนั้นความสามารถในการประมวลความรู้จากข้อมูลที่มีให้เลือกมหาศาลจะทำให้คนเราอยู่ในสังคมยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้เปรียบคนอื่น (เอกศักดิ์ ยุคตะนันท์, 2543) ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องเร่งพัฒนาให้เกิดขึ้นกับคนไทย ดังปรากฏในแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 – 2544 ที่มุ่งเน้นให้คนไทยเป็นผู้รู้จักคิดวิเคราะห์ใช้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์และมีความคิดรวบยอด มีความสามารถในการรับรู้ ประเมิน พิจารณาไตร่ตรองและตัดสินใจ สถานการณ์ที่เผชิญได้ถูกต้อง สามารถเลือกประยุกต์ข้อมูลความรู้แล้วนำไปใช้ได้เหมาะสมรวดเร็วและแม่นยำ

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือ การแสวงหาคำตอบอย่างมีเหตุผลในประเด็นปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบอย่างแน่นอนอนตายตัวซึ่งเป็นกระบวนการพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ (AlfaroLeFevre, 1999) เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการคิดวิเคราะห์ไตร่ตรองเพื่อการเรียนรู้และตัดสินใจ เป็นทักษะที่จำเป็นในการวิเคราะห์หาเหตุผลในเชิงวิทยาศาสตร์ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการหาความรู้เพื่อการประยุกต์ใช้ การคิดอย่างมีวิจารณญาณจะต้องประกอบด้วยข้อมูลความรู้ ทักษะ ความสามารถในการฟังและการอ่านอย่างระมัดระวัง ค้นหาสมมติฐานและติดตามผลที่เกิดขึ้น การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะซึ่งจะทำได้ดีเมื่อมีการฝึกฝน (Moore & Parker, 1986)

ความจำเป็นของสถาบันการศึกษาในการสอนให้นักศึกษามีการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้นประเด็นแรกได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะที่มีผู้สอนเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอนตลอดจนการประเมินผลเน้นที่เนื้อหาวิชาเป็นหลัก ประเด็นที่สองได้แก่ ความเป็นโลกาภิวัตน์ ความรวดเร็วทางด้านการสื่อสารข้อมูลข่าวสาร และการปฏิบัติทางด้านการสื่อสาร ประเด็นต่อมาคือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยมุ่งปลูกฝังและสร้างลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียนอันได้แก่ การเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรม มีค่านิยมที่ดีงาม เป็นนักคิดที่ดีเพื่อพัฒนาตนให้สามารถปรับตัวและแข่งขันกับนานาชาติได้ และประเด็นสุดท้ายได้แก่ คุณลักษณะของบัณฑิตไทยในปัจจุบันซึ่งมีลักษณะมีความรู้ทางวิชาการไม่แน่น ไม่สนใจใฝ่รู้เพิ่มเติม

แก้ปัญหาและปรับตัวไม่ดีเท่าที่ควร ขาดทักษะในการทำงานเป็นทีม เชื้อชาติ โลภทศน์ วิสัยทัศน์แคบ ความสามารถทางด้านภาษาทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศยังไม่ดีเท่าที่ควร (อำพร ไตรภักทร, 2543)

กระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร โทรคมนาคมมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และทำให้สังคมไทยเป็นสังคมข่าวสารข้อมูล เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศมีความสัมพันธ์กันกับการนำเอาความรู้มาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่คนไทยจะต้องมีทักษะภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากล ดังที่ปรากฏในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติของไทยพุทธศักราช 2535 โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2535) ได้ระบุแนวทางการจัดการศึกษา ไว้ข้อหนึ่งว่า “ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญมากที่สุดและจำเป็นต้องใช้มากกว่าทักษะอื่นๆ (สุภัทรา อักษรานูเคราะห์, 2530) ยิ่งในระดับการเรียนรู้สูงมากขึ้นเท่าใด ความต้องการทักษะการอ่านที่มีประสิทธิภาพก็เพิ่มมากขึ้น (Carrel, 1990) โดยเฉพาะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในระดับกลางและระดับสูงนั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องฝึกฝนทักษะการอ่านถึง 40 เปอร์เซ็นต์ของทักษะทั้งสี่ (Pinociaro & Bonomo, 1973) สำหรับคนส่วนใหญ่แล้ว ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญที่สุด ผู้ที่มีทักษะในการอ่านที่ดีมีประสิทธิภาพจะช่วยให้มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นและมีพัฒนาการที่สูงกว่าในการเรียนวิชาต่าง ๆ (Anderson, 1999) ในด้านการใช้ประโยชน์จากภาษานั้น ปรากฏว่าทักษะการอ่านเป็นทักษะที่ผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศมีโอกาสได้ใช้มากที่สุด หลังจากจบการศึกษาไปแล้ว ส่วนทักษะอื่นๆ มีโอกาสได้ใช้น้อยและอาจลืมไปในที่สุด (Allen & Valette, 1979) จากการศึกษาศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการอ่านของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ของประเทศไทย พบว่าปัจจัยด้านชีวสังคม ปัจจัยครอบครัวและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการอ่าน ตัวพยากรณ์ที่ดีในการอ่านของนักศึกษา ซึ่งได้แก่ กลุ่มเพื่อน การส่งเสริมการอ่านที่บ้านและการส่งเสริมการอ่านทางสถานศึกษา (สุจิตรา จรจิตร, 2541)

ถึงแม้ว่าหลักสูตรจะให้ความสำคัญกับทักษะการอ่านมากก็ตามในความเป็นจริงนั้นพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มักจะมีปัญหาในการอ่านเพื่อความเข้าใจ จากการศึกษาเกี่ยวกับระดับความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษา ที่ศึกษาความสามารถในการอ่านทั้ง 5 ระดับนั้น พบว่านักเรียนนักศึกษาที่มีความสามารถยังไม่ถึงระดับถ้อยโณ สื่อสาร และวิเคราะห์วิจารณ์ (วีณา สังข์ทองจีน, 2530; สุเมธนา วิภูญาณ, 2531; อัจฉรา วงศ์โสธร, 2531)

สุพัฒน์ สุกมลสันต์ (2535) ได้ศึกษาพบว่านิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร โดยเฉลี่ยมีความสามารถในการอ่านระดับปานกลาง ความสามารถในการอ่านและเขียนสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ในระดับค่อนข้างต่ำ จากการประเมินคุณภาพการศึกษาด้านความถนัดทางการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ปีการศึกษา 2543 โดยกรมวิชาการซึ่งวัดความสามารถทางภาษา ความสามารถในการคิดคำนวณและความสามารถเชิงวิเคราะห์ ผลปรากฏว่านักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิค มีความสามารถทั้ง 3 ด้านในระดับต่ำ (กรมวิชาการ, 2543)

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่านักเรียนไทยส่วนมากยังมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงแก้ไขทั้งสิ้น ซึ่งสาเหตุของปัญหาอาจจะมาจาก องค์ประกอบด้านครูผู้สอน ผู้เรียนและวิธีสอน แต่สาเหตุประการสำคัญที่นักวิจัยทางการอ่านต่างก็ให้ความสนใจศึกษาเป็นอย่างมากคือ วิธีสอน เนื่องจากการสอนอ่านที่มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับบทเรียนและวิธีการเรียนการสอน (อรุณี วิริยะจิตรา และคณะ, 2533) รวมทั้งปัญหาด้านอุปกรณ์การสอนไม่เพียงพอและจำนวนนักเรียนในชั้นมีจำนวนมากเกินไป (สุมิตตรา อังวัฒนกุล, 2535) และวิธีการสอนในปัจจุบันเป็นการสอนเนื้อหามากกว่าการสอนทักษะในการอ่านและไม่ได้กำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน อีกทั้งยังใช้หนังสือเพื่อเป็นเครื่องมือในการสอนคำศัพท์และโครงสร้างภาษาอังกฤษ (สมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย, 2531) นอกจากนี้วิธีสอนอ่านโดยทั่วไป หลังจากสอนอ่านเสร็จแล้วมักจะทดสอบความเข้าใจในการอ่านของผู้เรียน โดยการใช้คำถามเพื่อถามเกี่ยวกับเหตุการณ์และรายละเอียดรวมทั้งใจความสำคัญของเรื่อง และอาจมีการอภิปรายกับผู้เรียน แต่สิ่งสำคัญเน้นที่การหาคำตอบที่ถูกต้องโดยไม่ให้ความสำคัญในกระบวนการทางความคิดของผู้อ่านเกี่ยวกับการหาคำตอบที่ถูกต้องนั้นเลย และวิธีการดังกล่าวทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจผิดคิดว่าการอ่านคือการที่จะต้องอ่านทุกคำ การที่จะตอบคำถามได้ถูกต้องนั้นผู้เรียนจำเป็นต้องรู้ศัพท์หมดทุกคำและต้องอาศัยพจนานุกรมช่วยในการอ่าน ทำให้กระบวนการอ่านเป็นไปอย่างเชื่องช้าและไม่มีประสิทธิภาพ (ฉัตรสุตา ดวงพลอย, 2540) และเมื่อผู้เรียนทำแบบฝึกหัดไม่ได้ ครูก็มักจะอธิบายหรือแปลเรื่องให้ ทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการฝึกทักษะทางด้านการอ่านเพื่อจับใจความภาษาอังกฤษและไม่มีโอกาสได้ใช้กลวิธีในการอ่านเพื่อพัฒนาการอ่านของตนเอง (ทรงพล อิศโรวุธกุล, 2539) และถึงแม้ครูจะสอนกลวิธีในการอ่านให้กับผู้เรียนก็ตามก็มิได้เป็นเครื่องประกันว่าผู้เรียนจะนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติเพราะเมื่อผู้เรียน ออกจากห้องเรียนไปแล้วมีปัจจัยหลายประการที่จะเข้ามาแทรกแซงมิให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้เรียนไปแล้วนำไปปฏิบัติ เช่น นิสัยของ ผู้เรียน เวลาที่เรียน และสถานการณ์ในการเรียน เป็นต้น (สุรศักดิ์ หลาบมาลา, 2532)

ในการสอนภาษาที่สองนั้น ผู้เรียนซึ่งได้รับการสอนเพียงทักษะหรือกลวิธีอย่างใดอย่างหนึ่งแต่ไม่ประสบผลสำเร็จในการนำกลวิธีไปใช้และมักจะใช้กลวิธีในการอ่านตามความเคยชินของ ตนเอง เนื่องจากผู้เรียนไม่ได้รับการสอนให้ทราบถึงประโยชน์ของการใช้กลวิธี เวลา และสถานการณ์การใช้กลวิธีต่าง ๆ เพื่อการเรียน (Carrell, 1989) ดังนั้นการสอนให้ผู้เรียนได้รู้กลวิธีการอ่านและนำไปใช้ในกิจกรรมการอ่านได้อย่างเหมาะสมแล้วจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการอ่านเพิ่มขึ้น โดยสามารถจับประเด็นสำคัญของบทอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการอ่าน (Nolan, 1991) การสอนให้ผู้เรียนได้ทราบถึงประโยชน์ของการใช้กลวิธีในการอ่านและนำไปใช้ในการอ่านได้อย่างเหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการอ่าน ฉะนั้นสิ่งสำคัญอยู่ที่การพัฒนาวิธีการสอนที่จะช่วยให้ ผู้เรียนรู้จักคิดด้วยตนเองโดยอิสระซึ่งเป็นการสอนที่เน้นกระบวนการคิด

การสอนอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นการสอนให้ผู้เรียนใช้กระบวนการทางความคิดระดับสูงและยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันเป็นยุทธวิธีที่จะช่วยให้ผู้เรียนควบคุมกระบวนการใช้ความรู้ความคิดระดับสูงในการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ณรงค์ฤทธิ์ ศักดาณรงค์, 2536) เนื่องจากว่ายุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน (metacognitive strategy) จะช่วยให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและสามารถควบคุมการเรียนรู้ของตนเองได้ ในปัจจุบันนักการศึกษาด้านการอ่านต่างก็ให้ความสนใจในการพัฒนาวิธีการสอนอ่านที่เน้นให้ผู้เรียนใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันในการอ่าน

Baker & Brown (1986) ได้สรุปว่า ผู้อ่านที่มีประสิทธิภาพคือผู้อ่านที่ตระหนักถึงเกี่ยวกับกลวิธีเพื่อการเรียนรู้จากบทอ่านสามารถใช้กลวิธีดังกล่าวได้ตามวัตถุประสงค์ของการอ่าน โดยผู้อ่านมีการวางแผนในการอ่าน คำกับและควบคุมการใช้กลวิธีการอ่าน มีความยืดหยุ่นในการใช้กลวิธีต่าง ๆ และจะประเมินความสำเร็จในกิจกรรมการอ่าน Wade & Reynolds (1989) สรุปว่าการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้กลวิธีการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นผู้สอนจะต้องให้ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของการใช้กลวิธี เวลา และสถานการณ์ที่จะนำกลวิธีไปใช้ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงการใช้กลวิธี สามารถตรวจสอบและควบคุมกระบวนการอ่านของตัวเองได้ ทำให้เป็นผู้อ่านที่พึง ตัวเองได้ ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการอ่าน

Tei & Stewart (1985) ศึกษาการประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันในการอ่าน ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพควรรู้ว่าตนเองเกิดการเรียนรู้อยู่ในระดับใดและใช้กลวิธีประสบความสำเร็จมากน้อยแค่ไหน เพื่อที่จะอ่านเพิ่มเติมหรือหาความรู้จากแหล่งอื่น ๆ เมื่อเกิดความเข้าใจผิด ขั้นตอนที่สำคัญของยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันคือ การวางแผน การควบคุม ตรวจสอบความเข้าใจ และการประเมินผลการเรียนรู้ มีนักวิจัยหลายท่าน อาทิ Oxford (1990), O'malley (1990), El-Hindi (1993) ได้ทำการศึกษาเพื่อตรวจสอบว่าเมตาคอกนิชันและการให้แรงกระตุ้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไรกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มุ่งพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียน โดยวิธีสอนแบบตรงเป็นเวลา 6 สัปดาห์ เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ยุทธศาสตร์ เมตาคอกนิชัน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในการใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันสูงขึ้น คะแนนการอ่านและการเขียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาระดับอุดมศึกษาสามารถมีพัฒนาการด้านยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันสูงขึ้นหลังการฝึก

สำหรับในประเทศไทยได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกการใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันในการอ่านภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียน ดังเช่น งานวิจัยของวัฒนาพร ระเบียบทุกซ์ (2536) ที่ศึกษาการฝึกการใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันเพื่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ โดยเปรียบเทียบวิธีฝึกการใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันในการอ่านโดยตรง และวิธีฝึกการใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันในการอ่านที่สอดแทรกในเนื้อหาวิชา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความตระหนักในการใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันและมีความเข้าใจในการอ่านสูงขึ้น จากผลการวิจัยของ จันทรา จรพงษ์ (2543) และ อาริรัตน์ สืบถิ่น (2535) พบว่ายุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันช่วยให้ นักเรียนได้เกิดความตระหนักในความคิดและการเรียนรู้ของตนเองในการวางแผน ตรวจสอบและประเมินผล อันเป็นผลให้ นักเรียนสามารถควบคุมกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการอ่านของตนได้ ซึ่งทำให้เป็นผู้อ่านที่มีประสิทธิภาพ และจากงานวิจัยของสุเทียป ละอองทอง (2545) พบว่ายุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน ช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนา รูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์

2. คำถามวิจัย

2.1 รูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร ที่มีประสิทธิภาพจะมีลักษณะอย่างไร

2.2 รูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร จะช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณได้มากน้อยเพียงใด

2.3 รูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร จะช่วยพัฒนาทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้มากน้อยเพียงใด

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

3.1 เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร

3.2 เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร ที่มีต่อการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

4. สมมติฐานการวิจัย

รูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร ที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนให้สูงขึ้นที่ระดับนัยสำคัญ .05

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ประชากร การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร โดยมีขอบเขตในการวิจัยดังนี้คือ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนแผนกวิชาภาษาอังกฤษ และนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร และกลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร ปีการศึกษา 2547 - 2548 สาขาวิศวกรรมศาสตร์ วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต การบัญชี ระบบสารสนเทศ และ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล ซึ่งได้มาโดยการเลือกอย่างมีเป้าหมาย (purposive sampling)

5.2 ตัวแปรที่ศึกษา

5.2.1 ตัวแปรจัดกระทำ คือ รูปแบบการสอน 2 วิธี ได้แก่ รูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน และรูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณโดยวิถีปกติ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร

5.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณและคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

6. นิยามและศัพท์เฉพาะ

6.1 รูปแบบการสอน หมายถึง แผนซึ่งแสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดกระทำเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ตามเป้าหมายที่วางไว้ ประกอบด้วย หลักการ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล

6.2 ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน หมายถึง วิธีการหรือขั้นตอนที่ผู้เรียนใช้ควบคุมกระบวนการทางความคิดเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของการเรียนรู้ด้วยการวางแผน การกำกับตรวจสอบ และการประเมินผล

6.3 รูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆที่จะใช้ในการจัดกระทำให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน

6.4 นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร สาขาสัตว์ศาสตร์ พืชศาสตร์ ประมง การบัญชี ระบบสารสนเทศ และภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล ปีการศึกษา 2547-2548

6.5 อาจารย์ผู้สอน หมายถึง อาจารย์แผนกวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร

6.6 การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การอ่านเพื่อความเข้าใจในระดับสูงที่ผู้อ่านวิเคราะห์หาคำตอบด้วยความรอบคอบไตร่ตรองเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น ระบุแนวคิดที่อยู่เบื้องหลังบทอ่าน โดยการแปลความหมาย ตีความหมายข้อความ สัญลักษณ์ หากความสัมพันธ์เชิงเหตุผลอันจะนำไปสู่การหาข้อสรุปและประเมินสิ่งที่อ่านโดยมีเกณฑ์ที่เหมาะสม

6.7 ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษในระดับข้อเท็จจริง ระดับตีความ และระดับวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6.8 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง กระบวนการในการคิดพิจารณาไตร่ตรอง เกี่ยวกับสถานการณ์ หรือประเด็นปัญหา ด้วยความรอบคอบถี่ถ้วนโดยผ่านการแปลความ การทำความเข้าใจ การหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลเพื่อสืบค้นความจริงอันนำไปสู่การหาข้อสรุปหรือประเมินตัดสินใจในเรื่องนั้น โดยมีเกณฑ์ที่สมเหตุสมผลสามารถวัดได้จากแบบสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ เพ็ญพิสุทธิ์ เนคนานุรักษ์ (2536)

6.9 การพัฒนาประสิทธิภาพรูปแบบการสอน หมายถึง การนำร่างต้นแบบรูปแบบการสอนที่สังเคราะห์ขึ้นไปพัฒนาด้วยหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการรวม 3 วงจร ตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggard (1990) แต่ละ

วงจรประกอบด้วยการวางแผน(planning) คือ การนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เตรียมไว้แล้วมาจัด การเรียนการสอน (acting) เก็บรวบรวมข้อมูลการจัดการเรียนการสอน (observing) โดยผู้วิจัย ผู้ช่วยวิจัย และผู้เรียน จากนั้น นำข้อมูลมาสะท้อนผล (reflecting) ระหว่างผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในวงจร ต่อ ๆ มา

6.10 การประเมินรูปแบบการสอน หมายถึงการนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นมาประเมินประสิทธิภาพ โดยใช้การวิจัยเชิงทดลองเปรียบเทียบ 2 กลุ่ม แบบ Randomized Pre-test – Posttest Control Group Design โดยใช้เกณฑ์การประเมินดังนี้ คะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการคิด อย่างมีวิจารณญาณหลังการทดลองของนักศึกษากลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และคะแนนความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการทดลองของ นักศึกษากลุ่มทดลองแตกต่างจากคะแนนก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

7.1 นักวิชาการ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้แนวทางในการแนะนำ นิเทศครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมี วิจารณญาณ

7.2 ครูผู้สอนภาษาอังกฤษได้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณที่ มีประสิทธิภาพ

7.3 ครูผู้สอนได้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ให้กับผู้เรียนทุกระดับ

7.4 ครูผู้สอนอาจประยุกต์ใช้แนวทางการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณไปพัฒนานักศึกษาใน รายวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านได้